DIASPORA ROMÂNEASCĂ – REALITATE PROEMINENTĂ ȘI PROVOCARE MISIONARĂ

Florin-Spiridon Croitoru*

Abstract: One of the most dynamic works of Romanian Orthodox Church in the last 25 years is spiritual care for Romanians working abroad. Sensitive to the pastoral needs of the Romanian Orthodox believers temporarily or permanently established in the countries majority unorthodox, Romanian Patriarchate organized new Orthodox dioceses and parishes in different countries, to ensure to the Romanian believers religious assistance and an appropriate pastoral care, an ethos of life similar of the country, with traditions, habits, religious services and community organization.

Keywords: Diaspora, mission, pastoral care

O componentă a evoluției și dinamicii populației în perioada post decembristă, pe lângă natalitate și mortalitate, este migrația. Ea reprezintă deplasarea unui număr de oameni între societăți și în interiorul acestora sau dincolo de granițele simbolice sau politice, spre noi comunități și arii rezidențiale. Migrația este un proces social care a influențat și influențează profund societatea românească contemporană, milioane de cetățeni români trăind personal acest fenomen. Este tot mai evident faptul că umanitatea a intrat într-o nouă epocă a migrațiilor¹. Deși aparent, fenomenul migrației poate fi privit la nivelul unui act individual, ca o simplă decizie pe care o persoană o ia în legătură cu locul de muncă sau de domiciliu dorit, în această decizie fiind implicate determinări multiple, asociate cu starea socio-cultural-economică a localităților, a familiei, a parohiei, a persoanei

* Rev. PhD

¹ Remus Gabriel Anghel, Istvan Horvath – Coord, *Sociologia Migrației. Teorii și studii de caz românești*, Ed. Polirom, Iași, 2009, p. 14.

în cauză și a societății în general. Datorită acestor conexiuni multiple în care este implicată, migrația poate fi considerată un fenomen social total.²

Migrația românească, ce se conturează în sistemul global al migrației ca un produs automat al dezvoltării capitalismului, în contextul dependențelor și relațiilor economice la nivel global și a includerii unor regiuni periferice ale lumii în organizarea economică globală³ este, așa cum putem constata, foarte dinamică și reprezintă una dintre principalele migrații spre vestul Europei, ce implică, atât pentru România, cât și pentru țările de destinații, o serie de provocări, probleme, riscuri și abordări diferite. Fenomenul emigrației este unul proeminent, deși situația economică a României s-a ameliorat în timp, emigrația în Uniunea Europeană mai ales a continuat în noul mileniu. Chiar și în deceniul trecut, în ciuda creșterii progresive a cererii interne de forță de muncă, segmente largi ale populației și-au exprimat dorința de a pleca. Potrivit unei anchete din 2006, 9% din populația adultă a României intenționa să lucreze în străinătate în 2007, iar în cadrul grupului de vârstă 18-24 de ani, rata migranților potențiali se ridica la 23%.⁴

Europa a început să se confrunte cu un fluxuri migratoare de proporții după anii '90, căderea comunismului prevestind un exod de proporții dinspre est spre vest. Ea a primit, o dată cu forța de muncă ieftină și mai puține probleme legate de diferențele rasiale sau culturale. Extinderea Uniunii Europene către est în anii 2004 și 2007, cu anumite restricții legate de circulația forței de muncă, a transformat emigrația într-un fenomen de mobilitate teritorială regională către țări ce și-au afirmat tot mai mult poziția de spațiu de destinație.⁵ Românii au răspuns din plin acestei nevoi europene de imigrație.

² Dumitru Sandu, *Sociologia Tranziției*, Ed. Staff, București, 1996, p.204.

³ Remus Gabriel Anghel, Istvan Horvath – Coord, *Op. Cit.*, p. 25.

⁴ Istvan Horvath, *Aspecte ale culturii migrației în România*, în Remus Gabriel Anghel, Istvan Horvath (coord.), *Op. Cit.*, p. 157.

⁵ Monica Șerban, *Migrație*, în „Sociologie”, vol. Coordonat de Lazăr Vlasceanu, Ed. Polirom, Iași, 2011, p. 803.

Migrația poate fi desfăcută în două aspecte distincte: *imigrația*, ce se referă la numărul oamenilor care intră în țară într-o perioadă fixă de timp și *emigrația*, care se referă la numărul oamenilor care se mută în afara granițelor unei țări, definitiv sau temporar, într-un timp dat. Aceste elemente, combinate, produc *migrația netă*, care este câștigul sau pierderea de populație dintr-o țară datorită migrației. În plus, există, bineînțeles, și o *migrație internă* sau o deplasare a oamenilor de la o zonă la alta în interiorul aceleiași țări (fluxurile sat-oraș, oraș-oraș sau oraș-sat) ⁶, precum și o *migrație confesională*, dinspre bisericile istorice către denoninațiunile neo-protestante. Dimensiunea pe care vom insista în abordarea noastră este emigrația, fenomen care a înregistrat o explozie în perioada 2002 – 2007, o dată cu liberalizarea regimului vizelor pentru Spațiul Schengen și care a provocat reacția Patriarhiei Române înspre organizarea slujirii disporei românești, dezvoltate foarte mult în ultimii douăzeci de ani.

Migrația forței de muncă se regăsește în agenda diverselor instituții, printre care se numără și Patriarhia Română, dar și în atenția imaginarului național și a simplului cetățean. Ca urmare a liberalizării circulației forței de muncă în spațiul European, *fenomenul migrației forței de muncă* a luat amploare, generând și un *fenomen diasporic* evident - fenomene specifice construcției europene și proceselor globalizării. Experiența delocalizării a devenit o realitate curentă, iar mobilitatea a fost încurajată, pe de o parte, de situația economică românească, iar pe de altă parte, de realitate economică și de repertoriul de oportunități la nivel individual și familial, pe care societățile vest-europene le-au oferit.

Din punct de vedere religios, termenul de *diaspora* desemnează un concept biblic bine cunoscut, cu referire la diaspora iudaică din antichitate. În Noul Testament se face referire la o așa numită diasporă a primilor creștini: „Deci au zis iudeii, între ei: unde are să se ducă Acesta, ca noi să nu-L găsim? Nu cumva va merge la cei împrăștiați printre elini și va învăța pe elini? (Ioan 7, 35); „Iacov, robul lui Dumnezeu și al Domnului Iisus Hristos, celor douăsprezece

⁶ Mircea Agabrian, *Sociologie Generală*, p. 274.

seminții, care sunt în împrăștiere, salutare!” (Iacov 1, 1); „Petru, apostol al lui Iisus Hristos, către cei ce trăiesc împrăștiați printre străini, în Pont, în Galatia, în Capadocia, în Asia și în Bitinia”. (1 Petru 1, 1)⁷ În zilele noastre, diaspora nu mai poate fi analizată doar ca o categorie istorică referitoare la migranții care își părăseau țara de origine pentru a se refugia din motive politice, economice sau religioase într-o altă țară. Termenul de *diaspora* a dobândit o accepțiune mai largă, în contextul globalizării, al mobilității transnaționale și al expansiunii noilor tehnologii de comunicare. Diaspora definește mai degrabă comunități și indivizi care se află pentru o perioadă de timp într-o țară de destinație, practică unul sau mai multe tipuri de mobilitate (profesională, economică, culturală, religioasă etc.), își creează în țara respectivă rețele și afilieri, însă, în același timp, nu sunt deconectați de țara de origine.⁸

Una dintre cele mai importante și mai dinamice lucrări ale Bisericii Ortodoxe Române în ultimii ani este grija spirituală pentru românii plecați în străinătate. Ea nu poate și nu are voie să își părăsească membrii în deciziile lor și nici să rămână insensibilă la nevoile pastorale ale credincioșilor ortodocși români stabiliți temporar sau definitiv în țări neortodoxe. De aceea, s-au organizat noi eparhii ortodoxe și au luat ființă parohii în diferite țări ale lumii, pentru a asigura credincioșilor români asistență religioasă și o pastorație corespunzătoare, un ethos de viață cotidiană și socială apropiat celui din țară, cu tradiții, obiceiuri, slujbe și organizare comunitară, ce poate fi trăit ca realitate cotidiană în țările unde locuiesc și stimulează sensibilitatea identitară a migrantului.

Diaspora Bisericii Ortodoxe Române a luat naștere în două moduri:

⁷ John Meyendorff, *Vision of Unity*, SVS Press, New York, 1987, p. 139.

⁸ Camelia Beciu, *Diaspora și experiența transnațională. Practice de mediatizare în presa românească*, „Revista Română de Sociologie”, serie nouă, anul XXIII, București, 2012, nr. 1–2, p. 50.

1. Prin stabilirea dureroasă a noilor frontiere, după cele două războaie mondiale, un număr foarte mare de români rămânând în afara granițelor de vest și de sud ale României;

2. Prin emigrație, în mai multe valuri, cele mai consistente fiind după revoluția din anul 1989.

Chiar și în perioada 1948-1989, Patriarhia Română s-a îngrijit de românii din diaspora, în pofida greutăților impuse de regimul comunist. Sub îndrumarea Sfântului Sinod, a fost făcută o acțiune de reorganizare a unităților din diaspora, au fost trimiși preoți și cântăreți și s-au amenajat spații liturgice.

Deși autoritățile comuniste din România le-au interzis orice legătură cu țara, credincioșii ortodocși români ce trăiau departe de țară s-au organizat în două eparhii: Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din Statele Unite și Canada, cu sediul la Detroit și Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română pentru Europa Centrală și Occidentală, cu sediul la Paris. Pe lângă acestea, s-a reușit constituirea unor parohii în unele capitale europene, de mare importanță în viața diasporei românești (Londra - 1964, Stockholm - 1971, Melbourne - 1972, Madrid și Milano - 1975).

În prezent, diaspora ortodoxă românească este organizată în trei mitropolii (Mitropolia Basarabiei, Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale și Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord), o arhiepiscopie (Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi), șase episcopii (Episcopia Daciei Felix, Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande, Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, Episcopia Ortodoxă a Europei de Nord) și trei eparhii reînființate în Republica Moldova, încă nefuncționale.

Pe lângă acestea, există și structuri bisericești ale comunităților românești din afara granițelor țării: așezămintele românești de la Locurile Sfinte - Ierusalim, Iordan și Ierihon, parohia ortodoxă română de la Sofia (Bulgaria), parohiile ortodoxe române de la Tokyo și Osaka-Nagoya (Japonia), așezămintele românești din Sfântul Munte Athos – Podromu și Lacu, comunitatea românească

din Cipru, parohiile ortodoxe române din Istanbul, Johannesburg (Africa de Sud), Damasc (Siria) și Brno (Cehia).⁹

Românii din jurul granițelor nu pot fi încadrați în categoria *diaspora*. Ei trăiesc pe vechi vetre românești, fiind autohtoni în niște teritorii care, din cauza vicisitudinilor istorice, au rămas în afara granițelor actuale ale țării noastre. E vorba despre românii din Peninsula Balcanică, aromânii din Pind și Hemus, din Valea Timocului și Banatul Sârbesc, Macedonia, Bulgaria, Ungaria, Nordul Bucovinei, Basarabia și Maramureșul istoric. O parte dintre ei, respectiv românii din Albania (fărșeroți, aproximativ 100.000), Grecia (aromânii din Pind și Thesalia, aproximativ 200.000), Republica Macedonia (aromâni, aproximativ 80.000), Bosnia și Herțegovina (istroromâni, aproximativ 500) la care se adaugă câteva sute de vlaho-morlaci din Croaia și Slovenia, au fost uitați de autoritățile românești, iar, din cauza lipsei de dialog, de care au dat dovadă Bisericele Ortodoxe Surori din țările respective, nici Biserica Ortodoxă Română nu a putut să facă mare lucru. Există totuși acțiuni de încurajare a asociațiilor culturale care desfășoară activități de conservare etnică în acele zone, dar viitorul acestor comunități nu se întrevește foarte încurajator.¹⁰ Pentru românii din Serbia (din provincia Voivodina, de pe Valea Timocului și de pe Valea Moravei), unde comunitățile românești sunt numeroase și mai bine organizate, autoritățile politice ale României, cât și Biserica Ortodoxă Română se implică în sprijinirea identității lor, prin obținerea unor drepturi religioase legitime, trimiterea de preoți, și asigurarea de contribuții la salariile lor, donarea de cărți și de obiecte de cult, oferirea de burse pentru tinerii ce doresc să facă studii de teologie în

⁹ *Autocefalie și comuniune; Biserica Ortodoxă Română în dialog și cooperare externă (1885-2010)*, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2010, p. 420.

¹⁰ Pr. Ion Armași - Vartan, *Biserica Ortodoxă Română în diaspora. Scurt istoric și organizare actuală*, Teză de doctorat, susținută la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București în data de 22 noiembrie 2011, p. 29.

România etc.¹¹ Pentru românii din aceste zone, credința a fost și rămâne elementul cel mai puternic pentru păstrarea, nu numai a identității religioase, ci și a celei naționale, culturale și lingvistice. „Păstrarea legăturilor cu țara-mamă le dădea speranța și liniștea că se găsesc în permanentă comuniune spirituală cu comunitatea de care s-au despărțit și că, prin aceasta, se găsesc în comuniune cu întreaga Biserică.”¹²

Situația eparhiilor și parohiile ce deserveșc diaspora românească, reactivate sau înființate după 1990 este următoarea:

Mitropolia Basarabiei. După proclamarea independenței Republicii Moldova în data de 27 august 1991, ca urmare a Actului Patriarhal și Sinodal nr. 8090 / 19 decembrie 1992, Sfântul Sinod Permanent al B. O. R., în ședința din 19 decembrie 1992, a hotărât reactivarea Mitropoliei Basarabiei (cf. hot. nr. 8090/19 decembrie 1992).

Episcopia Daciei Felix a fost înființată în data de 28 ianuarie 1971, urmare a întrunirii Adunării clerului ortodox român din Voivodina. În ședința sa din 13-14 februarie 1997, Sfântul Sinod al B. O. R. a aprobat reactualizarea și punerea în aplicare a Convenției privind poziția Bisericii Ortodoxe Române din Banatul iugoslav și a Bisericii Ortodoxe Sârbe din Banatul românesc.

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, cu sediul la Jula, a fost înființată la data de 27 martie 1946 pentru comunitățile ortodoxe românești din Ungaria, dar care a funcționat multă vreme ca un vicariat. A fost ridicată la rangul de episcopie de către Sfântului Sinod al B. O. R. în ședința din data de 4 Februarie 1999.

Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, cu sediul la Roma, a fost înființată prin hotărârea Sfântului Sinod al B. O. R. nr. 2707/2 iulie 2007.

¹¹ *Ibidem*, p. 30.

¹² Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885 – 2000. Biserica. Națiune. Cultură*, Vol III, Tom I, E.I.B.M.B.O.R., București, 2006, p. 225.

Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, cu sediul la Madrid, a fost înființată prin hotărârea Sfântul Sinod al B. O. R. cu numărul 4587/22 octombrie 2007.

Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord. În anul 1993, Sfântul Sinod, a aprobat înființarea „Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa”, pentru ca în anul 2002, titulatura să fie completată astfel: „Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania, Europa Centrală și de Nord”. Din anul 2008, titulatura acestei eparhii este „*Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului*”.

Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord. Prin hotărârea nr. 4586/22 octombrie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat înființarea și organizarea Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, cu sediul la Stockholm, ca eparhie sufragana a Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord.

Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi. La inițiativa credincioșilor din America, Sfântul Sinod al B. O. R. a hotărât în anul 1930 crearea „Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America”. În anul 1974, răspunzând noilor realități date de dimnesionarea diasporei locale, ea a fost ridicată la rang de arhiepiscopie, iar din anul 1991 titulatura acestei eparhii este „*Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi*”.

Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande. În data de 22 octombrie 2007, Sfântul Sinod al B. O. R. a aprobat ridicarea Vicariatului pentru Australia și Noua Zeelandă la rang de episcopie, cu titulatura Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande.

Așezămintele Românești din Sfântul Munte Athos (Prodromu, Lacu și alte schituri sau chilii), deși sunt în jurisdicția canonică a Patriarhiei Ecumenice, păstrează legături spirituale și culturale cu Patriarhia Română și sunt sprijinite material și financiar din România.

Așezămintele românești din Țara Sfântă (Ierusalim, Iordan și Ierihon) sunt dependente canonic și financiar direct de Patriarhia Română.

Comunitatea Ortodoxă Română din Cipru

Comunitatea Ortodoxă din Cipru a fost înființată în anul 1995. Parohia și funcționează în cadrul Alianței Românilor din Cipru pentru cele patru orașe din zona grecească a Ciprului.

Parohia Ortodoxă Română din Istanbul a fost înființată în anul 2001.

Parohia Ortodoxă Română din Johannesburg, Africa de Sud a fost înființată în anul 2000. Din anul 2009, s-a deschis o nouă capelă pentru românii care locuiesc în Centurion-Johannesburg,

Parohia Ortodoxă Română Sfântul Gheorghe, din Tokio, Japonia s-a înființat prin decizia patriarhală nr. 11/2008. **Parohia Ortodoxă Română Învierea Domnului, din Osaka-Nagoya**, a fost înființată la început ca Misiune, prin decizia patriarhală nr. 13/2008 și s-a constituit conform hotărârii Permanenței Consiliului Național Bisericesc, din data de 24 septembrie, temei nr. 6810/2008.

Parohia Ortodoxă Română din Damasc, Siria, a fost înființată în 4 martie 2009.¹³

Dacă înainte de 1990, doar 17 preoți slujeau în comunitățile românești din străinătate, aflate în jurisdicția Patriarhiei Ortodoxe Române, între anii 1990-2007, au fost numiți 137 de preoți pentru parohiile înființate, în noile condiții de libertate și de mobilitate europeană. După reorganizarea diasporei românești, începută în anul 2007 de către Patriarhul Daniel, peste 300 de preoți români au primit misiunea de a constitui parohii și a se îngriji din punct de vedere spiritual de românii din diaspora. Pentru toți aceștia, Patriarhia Română asigură o contribuție la salarizare și plata cotelor de asistență socială și de sănătate. La ei se adaugă clericii plătiți din

¹³ *Autocefalie și comuniune; Biserica Ortodoxă Română în dialog și cooperare externă (1885-2010)*, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2010, p. 644.

fondurile proprii ale eparhiilor¹⁴ și cei peste 100 de clerici români de pe continentul american, care, deoarece legislația americană nu permite primirea de fonduri dintr-o altă țară, sunt sprijiniți de Patriarhia Română cu veșminte liturgice, cărți de cult și obiecte bisericești.¹⁵

Cea mai mare parte a celor delocalizați sunt tineri și mobili și reprezintă în special specialiști sau forță de muncă în căutarea unui serviciu mai bine remunerat. În ultimii ani, se poate observa cristalizarea unor comunități românești, în special în Italia, Spania, Franța, Marea Britanie, formate din familii cu proprietăți și servicii stabile, care au învățat limba țării de adopție și ai căror copii merg la școlile locale. Aceste comunități formează parohii bine organizate și cu posibilități financiare consistente și joacă un anumit rol în structurarea vieții private, sociale și publice a emigranților. Lor li s-au adăugat, în special în Statele Unite ale Americii, în Europa Occidentală sau în parohiile din Japonia și Australia unii cetățeni străini, convertiți la ortodoxie, care frecventează parohiile românești din străinătate. Datorită căsătoriei cu persoane ortodoxe sau a unor trăiri și revelații personale, datorită confruntării cu lumea secularizată sau a unor experiențe nefericite din viața personală, în ultimii ani, multe persoane care nu sunt de naționalitate română s-au botezat și au devenit membri ai parohiilor românești din diaspora.

În analiza fenomenului diasporic, putem distinge între emigranți pentru care orientarea spre România este dominantă, emigranți centrați pe societatea – gazdă, emigranți de orientare ambivalentă și persoane care nu manifestă o loialitate teritorial –

¹⁴ E vorba de comunitățile românești din Australia sau din țări europene precum Franța și Germania, în care românii sunt deja la a doua sau chiar a treia generație, au devenit cetățenii ai acelor state, însă de origine, limbă și cultură română. Majoritatea parohiilor din aceste țări sunt mai vechi, au biserici proprii și se administrează fără ajutor din țară.

¹⁵ Pr. Ion Armași - Vartan, *Biserica Ortodoxă Română în diaspora. Scurt istoric și organizare actuală*, Teză de doctorat, susținută la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București în data de 22 noiembrie 2011, p. 302.

națională bine determinată.¹⁶ Cei care au păstrat legătura cu țara și se simt mai atașați de țară și păstrează credința, tradiții, limbă și obiceiuri au un mod mai puțin structurat al modului transnațional. Ei locuiesc temporar în străinătate, însă sunt activi în expedirea de remitențe, au planuri de revenire în țară și comunică intens cu cei de acasă.¹⁷

De multe ori, plecările în străinătate s-au făcut după o logică a rețelelor sătești sau regionale. Aceste rețele au răspândit modelul prosperității și, prin urmare, au antrenat și satele vecine în mobilitate. Totuși, aceste rețele și-au orientat adesea fluxurile migratorii spre aceleași țări sau, mai exact, spre aceleași regiuni de destinație. Cel mai elocvent exemplu este Certege, o comună din Țara Oașului, care a antrenat în mobilitate și chiar în aceeași activitate peste hotare (vânzarea de ziare pe străzi) toți țărani din Oaș, cuprinzând și orașul Negrești. Oșenii au constituit, începând cu 1994, o zonă în suburbiile din jurul Parisului. Cazul Certege nu este singular, seria de sate-pilon continuând cu Corod în regiunea Padova, Borșa la Milano, Sâmbăta de Sus la Roma etc. Cei plecați în străinătate din regiunile amintite mai sus au format comunități stabile, cu multiple nevoi, printre care și spirituale.¹⁸

Foarte important de subliniat este faptul că lumile sociale ale migrației, ale celor ce temporar se află departe de țară, sunt formate nu numai din sentimente, trăiri, evaluări și instituționalizări ale emigranților, ci și ale celor ce revin în România. De felul în care Biserica Ortodoxă Română se ocupă de nevoile lor spirituale și îi sprijină în experiența străinătății, poate depinde și felul în care evoluează valorile celor care revin în țară, aducând străinătatea acasă. Indiscutabil, experiența de locuire în străinătate schimbă unele

¹⁶ Dumitru Sandu, *Lumile sociale ale migrației românești în străinătate*, Ed. Polirom, Iași, 2010, p. 166.

¹⁷ *Ibidem*, p. 167.

¹⁸ Dana Diminescu, *Exercițiul dificil al liberei circulații. O introducere în istoria migrației recente a românilor*, în Remus Gabriel Anghel, Istvan Horvath (coord.), *Op. Cit.*, p. 57.

mentalități și percepții legate mai ales de muncă, toleranță, identitate spațială, reușită în viață și intenționalitate de vot.¹⁹

Concluzionând, putem spune că în cadrul comunităților ortodoxe românești din diaspora, funcționează 13 eparhii și aproximativ 700 de preoți, care îl propovăduiesc pe Hristos în limba română, pentru cei peste 4 milioane de români aflați la muncă în afara României²⁰. Deși „Ortodoxia în Occident rămâne o prezență discretă, care încearcă să explice mai bine lumii occidentale unele aspecte ale spiritualității sale: icoana, rugăciunea lui Iisus, liturghia bizantină”²¹, bisericile românești din diaspora nu sunt doar lăcașuri de cult în limba maternă, ci sunt, am putea spune, mici Români, unde „experiența transnațională, diasporică, este percepută ca un *continuum* între spațiile de apartenență și de afiliere”²², unde un tricolor împodobește icoanele sfinților români, sărbătorile sunt prilej de rugăciune, de anamneză identitară și de sinceră comuniune.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca un semn de apreciere creștinească și românească a românilor care lucrează sau studiază în străinătate, în ședința sa de lucru din 25-26 februarie 2009 a luat hotărârea ca, în fiecare an, prima duminică după sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului (15 august) să fie celebrată ca *Duminica românilor migranți*, această duminică fiind înscrisă în calendarul bisericesc și inclusă în programele liturgice și pastoral-misionare ale fiecărei eparhii. Rostul principal al acestei duminici speciale din luna august, când mulți dintre români plecați în străinătate se întorc acasă în concediu, este de-a spori comuniunea cu cei plecați, astfel ca munca sau studiul departe de țară, să nu devină îndepărtare sau înstrăinare spirituală față de românii de acasă, din aceeași familie sau din aceeași parohie.

¹⁹ Dumitru Sandu, *Op. Cit.*, p. 182-184.

²⁰ Patriarhia Română, *Darea de seamă a Sectorului Comunități externe pentru anul 2012*.

²¹ Pr. Emanoil Băbuș, *Ortodoxia națiunilor în Europa Occidentală*, în vol. „Biserica Ortodoxă în Uniunea Europeană. Contribuții necesare la securitatea și stabilitatea europeană”, Ed. Universității din București, 2006, p. 113.

²² Camelia Beciu, *Op. Cit.* p. 59.